

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:  
Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra  
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.  
Ára évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhasábsos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.  
A „nyilvántartási” cikkek sora után 35 kr. előfizetés beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:  
Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

## Előfizetési felhívás A „K. KÖZLÖNY” 1865-dik évi folyamára.

Midőn hazánk tisztelt értelmiségének köszönetet mondanánk azért, hogy azon nagy apathiában s lehangoltságban is, mely az utóbbi évek politikai viszonyainak a magyar nemzetségre nézve természetes következménye volt, nyilvános életünk utolsó közegétől lapjainktól sem szellemi, sem anyagi részvétét meg nem vonta, sőt annak életerét hazafi buzgalma s pártolása mind inkább begyökereztetette: az új, s talán az utóbbiaknál többet ígérő év közeledése sürget előfizetési felhívásunkat megújítani.

A magyar nemzet politikai nézetegységében összeolvadva levén minden magyar párt-árgyalatok, ezek legtekintélyesebbjeinek rokonszenve biztosít minket arról, hogy politikai meggyőződésünk s értékünk a nemzet általános politikai közvéleményével összhangzásban áll, s összhangzó irányban vezet.

A lapunk iránt soha nem hanyatlott részvét képessékké tett minket, hogy lapunk nagyobb belterjett vegyen egy alakjában, mint a szerkesztésben közvetlenül befolyó írói erők gyarapodásában.

Lapunk kiadója a lap emelése céljából új gyors sajtót rendelvén meg, ez által eszközölte, hogy lapunk a jövő év elején kezdve az eddiginél sokkal nagyobb alakban a pesti, bécsi s külföldi nagyobb lapok alakjában fog megjelenni, az eddiginél bővebb tartalommal, s tisztább áttekinthetőbb nyomtatással.

Az olvasó közönség előtt ismert hazai író-erők további közremunkálása mellett, magok a mind gyorsabb s érdekesebb fejlődésnek indult kül- és belpolitikai események mind több érdekelt ígérnek leseményeknek; de legyen bár a nemzet politikai passzív magatartásának évekre kinyúló kénytelensége, nemzeti életünk mind a mellett ellenállhatatlanul fog fejlődni s ezen fejlődésre a napi irodalom fontosabb befolyást gyakorol, hogy sem bármínő politikai viszonyok között érdekelt s fontosságát elveszithetné.

Emek megfontolása biztosít minket, hogy hazánk értelmisége, bármily nehéz anyagi s szellemi körülmények közé jutott, közrehatását s pártolását tőlünk meg nem tagadandja. Lapunk e szerint belterjében lényeges változáson megy át, **ára azonban változatlanul az eddigi marad,** u. m.

| Előfizetési ára:     |            |
|----------------------|------------|
| Egészévre . . . . .  | 12 forint. |
| Félévre . . . . .    | 6 „        |
| Évnegyedre . . . . . | 3 „        |

A megrendeléseket lapunk kiadója Stein János középutezai könyvkereskedésébe magán vagy rendes posta útján jelen hó végéig megtenni annál inkább kérjük, minthogy a bélyegtvörvények terhes volta miatt felesleges példányokat nem nyomathatva, a példányok számát előfizetőink létszámához kell alkalmaztatnunk.

Kolozsvárt, dec. 10. 1864.  
DÓZSA DÁNIEL.

### A „magyar kérdés” a „Herm. Zeitung” felfogása szerint.

I.  
(B.) A „Hermannstädter Zeitung” 289-dik számában egy vezércikk jelent meg e czim alatt: „A magyar kérdés.”

A cikk a mint látszik, magától a szerkesztőtől jön, s e szavakkal kezdődik: „Ne-hogy azt lehessem mondani rólunk, mintha azon kérdés elől, melyet ma „magyar kérdés”-nek szoktak nevezni, ki akarnánk térni, elmondjuk e tárgy körül minden cziczoma nélkül nézetünket.”

Valósággal be is váltotta szavát a szerkesztő ur, mert az idézett cikk legkevésbé sincs cziczomákba burkolva. Ellenben a magyar nemzet irányában, annyira epébe mártott tollal van a cikk írva, s a szenvedélyesség annyira ki ri belőle, miszerint arra hasonló modorban csak az felelhetne, a ki ugy tud gyűlölni, mint a hogy a „Herm. Ztg.” szerkesztője gyűlölni látszik a magyar nemzetet.

Öszintén bevalljuk, hogy mi a „Hermannstädter Zeitung” modorát utánozni nem is tartanók helyesnek s arra magunkat képeseknek sem hisszük, de nem tartjuk ezt szükségesnek azért is, mert a „Herm. Ztg.”-ot minden hivatalos színezete mellett, inkább csak néhány szebeni szász bucaerata közegének tartottuk mindig s a szász nemzet nem bucaerata tagjait csak annyiban hibáztatjuk, a mennyiben a közügyek iránti közömbösség következtében a bucaerata s azoknak közege ez idő szerint többnyire a nemzet nevében nyilatkozik, cselekszik.

Ily szempontból indulva ki, kívánjuk ismertetni e lap olvasóival a „Herm. Ztg.” idézett cikkét.

Szerkesztő ur a mint látszik zokon vette, hogy a birodalmi tanács annyi időt veszteget a „magyar kérdésre”; nem tetszik, hogy azt mondják, miszerint ha a „magyar kérdés” meg lesz oldva, meg van oldva az alkotmány kérdése is s az, hogy ha a „magyar kérdés” meg lesz oldva Austria is hatalmas lesz, de mindenek felett fájdalmasan hatott bucaeratai szerkesztői föltre az, miszerint a birodalmi tanácsban csaknem jelszóvá vált a „magyar kérdés” megoldásának sürgetősége. E mellett azt állítja a „Herm. Ztg.”, hogy senki sem fejtette, mi tulajdonképpen a „magyar kérdés.”

Ez utolsó állítására a „Herm. Ztg.”-nak kétségen kívül a legjobb feleletet adta már előre, azon birodalmi tanácsos ur, ki Schuller Lybloi urnak, az üres padokkal bizonyította a „magyar kérdés” létezését.

Hogy arra, miszerint a birodalom azon nagyhatalmi állását, mely azt Európában megilleti fentarthassa, multatlan szükséges, a belügyek oly nemű szerkezete, melynek következtében tartós megelégedés s nyugalom álljon be, a birodalom minden egyes részében, s hogy ezt csak a „magyar kérdés” szerencsés megoldásával lehet elérni; oly igazságok, melyeket a „Herm. Ztg.” szerkesztője még sokszor fog hallani, bármennyire kellemtlenül is hatnak idegeire.

Ez igazságok létezését leginkább érzik a külügy- s pénzügyminiszter urak, kiknek a birodalom belügyeinek jelen helyzete folyvást elháríthatlan akadályokat gördít útjukba.

Azt mondja továbbá szerkesztő ur, hogy „ő jól tudja, miszerint Austria azon provinciájában, melyet Magyarországnak neveznek, az ezen országot lakó különböző népfajok közt, a magyar nemzet is előfordul. E nemzet azon népfaj utóda, mely hajdan a közép Duna mellékét elfoglalta, az országot a maga nemesei közt elosztotta, s a tulajdon véreből való nemeseket valamint az ott talált népfajokat számadokon át szolgaságban tartotta. E nép soha se volt hivatva Európában nagyobb szerepet játszani s a mohácsi vész után kénytelen volt magát Austriának alá adni. Austriának köszönheti, hogy még ki nincs törölve az élők sorából, Austria uralkodása

mentette meg a megsemmisüléstől. Ezen szelid kormány alatt gyűjtött s fejtett újból annyi erőt ki, hogy az országban lakó több népfajokra tulajdon politikai nemzetséget reáerőszakolta. Ezen törekvések tetőpontjokat érték az 1848-ik években, a mikor az austriai császárság fenállása mellett, a magyarok külön ministeriumot, hadserget állítottak, s külön papir pénzt nyomattak. Ez időben az ezered éves magyar alkotmányból kimagyarázva, azon elv is életbe lett léptetve, miszerint az austriai császár a magyar királlyal hadat folytathat. Ez a háboru, ezek a magyar bankoták és az orosz segítség szép részét elnyelték az osztrák nemzeti vagyonnak.

Im egy része a „magyar kérdésnek”, mondja a „Hermannstädter Zeitung.”

A „Herm. Ztg.” szerkesztője talán az egész világon egyedül állítja, hogy Magyarország valaha Austria provinciája lett volna, s ez állítása vagy onnan ered, mert nem olvasta a törvényeinkben feltalálható ama nevezetes elvet, mely szerint hazánkat nem lehet „ad normam aliarum provinciarum, per sic dictas patentes” kormányozni; vagy onnan, mert neki is a „verwirk” elmélet rögeszméje, s azt hitte, hogy ez már egy változtathatatlannal elfogadott elv, melynek következtében a szent István koronájának s a magyar nemzetnek, minden jogai örökre meg vannak semmisülve.

Hogy a szerkesztő ur csakugyan elismeri, miszerint Magyarországon csakugyan lehet akadni magyarokra is, az valósággal nagy részrehajlatlanságra mutat, s azért a magyar nemzet hálával tartozik neki. Azonban, ha meg nem bántanók, bátrak vagyunk emlékeztetni, miszerint a szent István koronája területének népessége körülbelül 14 millió lélek, s ebből 6 milliónál több magyar, míg a birodalom népessége körülbelül 36 millió, s abból alig lesz 7 milliónál több német, s hogy a bécsi publicisták akár a ministeri, akár az ellenzéki padokon üljenek, a szent István koronája körül felmerülő kérdéseket csak a magyar nemzet hozzájárultával hiszik megoldhatóknak.

Hogy a magyarok a mikor bejöttek s a közép Duna mellékét elfoglalták, a földet a nemesség vagyis törzsök közt osztották fel, s a nem nemes magyarokat úgy, mint a meghódított népeket szolgaságba tartották, ezen állítás legalább is a bejött magyarokra s néptársaikra vonatkozólag a doctor ur nagy járatlanságára mutat, ugy a történelemben, mint az ő magyar intézményekben; tudnia kellene ugyanis Schmidt urnak, ha a mellett, hogy politikai lap szerkesztésével foglalkozik, még egy országos jog akadémia tanári széket is foglal el, tudnia kellene, hogy a honfoglaló magyarok korszakában a nemzet teljes jog-egyenlőségnek örvendett, vagyis azon közös nemességet birtokolta, a mely a székely intézményekben mind végig megmaradt; s tudnia kellene, hogy a „pusztaszeri” legelső alkotmányos szerződésben meghatározott, hogy a hadi zsákmányban, foglalásban az egész nemzet egyenlően osztozik; hogy az elfoglalt hazát törzsek szerint oszták fel az azon kor patriarchalis rendszerének természetes következménye volt; de ezen törzsek éppen nem valamely kiváltságot káosztok jelentettek; tudnia kellene, hogy a hűbéri vagy jobbágyrendszer sokkal későbbi keletű intézmény a honfoglalásnál s a magyar institutiókba, kiválólág éppen a német intézményekből szivárgott be, azon intézményből, a mely kebeleben nem tűrte azon szabad polgári és nép-nemesi elemet, melyet a magyar királyságban a szászok, szepesi németek, székelyek, já-  
szok, kunok végig megtarhattak. A hűbéri

viszonyt a magyar nem hozta magával. Hogy a középkorból korunkra is ájtott hűbéri viszonyok későbbre oldattak meg Magyarországon, mint óhajtható lett volna, az kétségtelen, de ennek oka is más körülményekben feltalálható, mint a magyar nemzet akarathányában; s a magyar nemesség ugy Magyarországon, mint Erdélyben 1848-ban megmutatta, miszerint hazája s az emberiség érdekében nem retten vissza az áldozattól.

Hogy a magyar nemzet a kereszténységnek a félhaddal való élethalál harcában, más szókkal a civilisationnak a barbarismus ellen folytatott tusaiban mekkora szolgálata volt a civilisationnak, azt a „Herm. Ztg.” szerkesztőjének is tudni kellene, ha nem tűzte volna ki czélul merőben megtagadni a magyar nemzet multját, de bátran türhetjük azt is csendesen, mert a mi a történet könyvébe be van írva, azt a „Herm. Ztg.” szerkesztője nem tudja kivakartatni. Azt, hogy jövőre mekkora szerep jutott a magyar nemzetnek, részint a körülményektől is függ, de legfőbbképpen attól, ha a nemzet a szomszéd művelt nemzetekkel az anyagi téren egy, mint a szellemin kiállja a versenyt. Erre mi hála az égnek látunk elég erőt nemzetünkben, s ezért hisszük, hogy a „Herm. Ztg.” szerkesztője óhajta daczára a magyar nemzet nemcsak volt, hanem lesz is.

A mohácsi vész illetőleg kétségtelen, hogy ez nagy csapás volt a magyar nemzetre nézve, de azért maradt még benne annyi életerő, miszerint maga erején is képes volt magát a megsemmisüléstől megmenteni, s ha Schuller Lybloi s a „Herm. Ztg.” szerkesztője abban az időben is éltek volna, éppen ugy nem lettek volna képesek a magyar nemzetet az élők sorából kiprocolálni, mint ma.

Mi uton jutott a Habsburgház Magyarországról trónjára, részletesen fejtegetnünk, merőben szükségtelen, tudja azt mindenki s elegendőnek tartjuk, röviden annyit megemlíteni, miszerint Magyarország a most is uralkodó család dicső elei fejére, nép és uralkodó közt kötött kölcsönös szerződések alapján, önként tette fel a magyar koronát.

Bármikor készek vagyunk elismerni, hogy a magyar nemzet a Habsburg ház szelid uralma alatt testben s lélekben erősödött, de a „Herm. Ztg.” szerkesztője is tudhatná, hogy a nemzet a birodalom s az uralkodóház váltságos perezeiben nem kimélte vérért, vagyonát s tetemes szolgálatakat tett több ízben.

A mi az 1848-ik évről vonatkozó passzusát illeti az idézett cikknek: a mint látjuk, ez arra van számítva, hogy az illetőket viszszerentesse a magyar kérdés megoldása sürgetésétől, s felizgassa újból a csendesedésnek indult kedélyeket, bizva egyszersmind, hogy a sajtóviszonyok neki szolgálnak. Mi meg vagyunk győződve, hogy azon publicisták, kik a magyar kérdést megoldásból a birodalmi tanácsban sürgetik, fontosabb okokból jöttek a meggyőződésre, hogy se a „Hermannstädter Zeitung” epés szavai reájok hathatnának. Magunk részéről pedig értjük a cselt, de bele nem megyünk.

**Erdélyi vasut.**  
Bécs, dec. 6.  
Nem 5 millió — mondá Plener ur a reichsrath tegnapi ülésében — hanem alig 600,000 frt adatot ki eddig az erdélyi vaspályára.  
„Erdélyi vaspálya!” Melyik vonalt értsük ezen oly határozottan használt elnevezés alatt? A mennyire emlékezünk, a reichsrath tavalyi ülés folyama alatt egy törvényjavaslat született, mely az Erdély nagyfejedelemében építendő vasutvállalatról szolt; azonban a schleswig-holsteini hadjárat megkezdődésén, a reichsrath bezárattott, mielőtt határo-

zat jöhetett volna létre ezen nemcsak Erdélyre, hanem magára a nemzetközi közlekedésre nézve is oly fontos kérdésben.

Mindamellett a kormány perecz se lehetett kétségben aziránt, vajlon a vasutálózat melyik vonala előnyesebb az ország jólétére nézve. E pont felett elég gyakran s eléggé érthető discussiók folytak. Az ország, valamint a szomszéd tartományok ohajtásai, indokolva ama vidékek gazdasági viszonyainak kimutatásával, illetékes helyről a kormány elibe terjesztettek méltánylás végett; a Pesten székelő gazdasági egyet, melynek körében az ország legkittünbő férfiai egyesülnek, egy alázatteljes felirattal a Felségénél mindent megfekt, hogy az arad-szebeni vonalnak a nagyvárado-kolozsvári vonal előtt leendő kiépítését elmulasztassa; az erdélyi tartománygyűlés, mely különben tudvalevőleg egészen a kormány dispositioja alatt áll, a vasutkérdecsben hangosan és határozottan a kormány célzatai ellen nyilatkozott.

Mi csak tegnap értesültünk katonai körökből nyert közlemények által, hogy ott katonai szempontból mindig előnyt adnak minden más vonal felett a N.-Váradról Kolozsvár felé vezetendő vasutnak, s a mi a Kettel való összeköttetést illeti, erre nézve Plener ur sine csalódásban, hogy az oláhországi kormányának eszeágában sine az osztrák vasutálózatot csatlakozást a verestoronyi szorosban eszközölni. S mind ez intő körülmények dacára a legvárhatóbb dolog következett: a kormány kinyilatkoztatta, hogy az Aradról Alvincz felé N.-Szebennek építendő vonal elsőseget érdemel, s mindenesetre legelőbb kiépítendő. Az indokok, melyek egy ilyen határozatot hoztak létre, a ministeri emlékiratban nincsenek bővebben fejtegetve. Minek is? Sic volo, sic jubeo! újabb divat szerint ez minden alkotmányos kormány alapelve, s ürdög vigye a birodalom stratégiai érdekeit, ha az állam-minister ur ő exēja taktikai érdekeivel összekötözésbe jönnek!

Minden elgondolható indokok közül, melyek egy kabinet elhatározására nézve akár absolutisticus, akár alkotmányos államban irányadók lehetnek, nem tudunk egyetlen egyet is elképzelni, a melyre ezen fenforgó esetben a ministerium hivatkozhatnék. Az alvincz-szebeni vonal minden szakember őszhangzó véleménye szerint sem a hazai industria és kereskedelem érdekeinek nem felel meg, sem azon combinatioknak, a melyek Austrának a dunafejedelemségekhez viszonyához csatlakvák, előnyt nem nyújtanak. Sőt ellenkezőleg, Franciaország és Anglia, melyek Austrának minden legkisebb közlekedés Oláhországhoz feltekenyen nézik, meg lesznek nyugodva azon gondolatra, hogy vaspályai csatlakozás a verestoronyi szorosban soha létre nem jő, de egyszerűen minden más ut, mely a birodalom délkeleti határán menne ki, el lesz zárva.

Végül, emlékezzünk csak vissza, hogy egy az erdélyi tartománygyűlés, valamint az erdélyi udvari korlátnokság gróf Nádasdi elnöklete alatt és az ottani főkományszekek határozottan ezen octorálás útján kedvezményezett vonal ellen nyilatkozott, s ekkor azon sejtetem fog felmerülni, hogy csak Nagy-Szeben lakossága iránti különös tekintet lehet az, mely a kormányt arra bírta, hogy minden deficit és pénzügyi calamitási dacára, mely a birodalmat emészti, 40 milliónyi tőkét egy nemzetgazdasági szempontból haszontalan és bálátlán vállalatba fektessen.

Azonban ezen nagy fontosságú ügyben még nem mondatott ki az utolsó szó, s ha Plener ur nyilatkozatának hitelt adhatunk, hogy az erdélyi vaspályá-építés körül még csak 600,000 fti adatott ki „a marosvölgyi szűknyűségű nép fölsegelésére”, gazdaságosabb és okosabb dolognak mutatkozik, inkább a veszteséggel maradni, mint további milliókat áldozni oda pártérdekek kedvéért!

(Die Debatte.)

## Bécsi hírek.

A válaszfelirati vita a reichsrath alsó házában december 6-diki ülésében befejeztetett. A felirat harmadszori felolvasásra is elfogadtatott, majd nem egészen a biztományi javaslat szerint. Minden tétele egy-egy bizalmatlansági szavazat a Schmerling ur kormányára ellen, melynek eddigi dicsténye egy ily ténynyel szemben egészen elhomályosult.

A felirat irásban fog az elsőseggé állító Felségének átadni, eltérőleg az eddigi hasonló alkalmaknál eljárástól, midőn a felirat küldöttség által lön a trón számolyához eljutatva. Ennek következménye az lesz, hogy ő Felségének nem kellend választ adnia. A válasza a ministerium további kormányzati tényneiben nyilvánuland.

Azonban, hogy a feliratnak, mely által minden ministerium megbuktatottnak tekintend magát, meg lesz-e az a hatása, a melyet joggal lehetne várni, felette kétséges, miután, úgy látszik, a mostani „alkotmányos” ministerek szilárdabb ideggel vannak megáldva,

hogysem még egy ily eclatans vereség által is magukat sodrubból kivétetni engednék.

Legalább a félhivatalos lapok, melyek a vihart „serencsén” kiállottak mondják, s annak valódi jelentőségét devalválódók, valóban nyomorúságos commentatiokkal állanak elő, a val biztatnak, hogy a kormány hajója nem szenvedett jelentékeny sérülés, csak egy kissé megtánczoltatták a „dagályos” hullámok.

De a független lapok a helyzet valódi színvonaláról úgy tekintik a dolgot, a mint van, s valamennyien megerősítnek aziránti nézetükben, hogy a megtánczoltatás bizony egyjelentőségű a teljes erkölcsi megbukással! Nem is csoda!

A kormányzat bajója a „dagályos” hullámok csapásai ellen oly gyengén védett. Egyik rés a másik után ütött rajta, s a matrózok, a kik azokat bedugdosták volna — elpártoltak volt. A hajóskapitány pedig a váratlan meglepetés miatt — vagy mi? — felette gyengén forgolódott.

Különösen december 1-én tartott beszéde az államminister ő exjének éppen nem felelőmulatlan biztos önévédelem, pedig ez képezte a kormány részéről adott főnyilatkozatot.

A „Debatte” e beszéd felett három bírálóczikket hozott, melyekben annak főtételeit erőlyesen és teljes publicistai sikerrel boncolja, s veri meg.

Az utolsó czikkben többek közt mondja: „A politikát, melyet a kormány most Magyarországon irányában űz, a val indokolja, hogy Erdélyre hivatkozik, s fölemlíti a gyümölcsöt, melyeket ottan betakarítanak. Megvalljuk, hogy mi bámúlunk: mily szerény igényei vannak ő exjének a „gyümölcs” irányában, de úgy hiszszük ezzel csak is a politika terére szorítkozik. Bizonyára az életben ő exja is nagy különbséget tenne a vaczka és az ananász közt, pedig, mind a kettő — gyümölcs! Nektünk pedig az gyengeségünk, hogy a politikában is különbséget teszünk a gyümölcs és a gyümölcs közt! — Ő exja a gyümölcs szót oly gyakran használja, mintha a bibliai intésre: „Az ő gyümölcseiről ismeritek meg őket!” akarna emlékeztetni. S ez eredmények, melyek Erdélyben kivívattak, a hol a népeség fele, s bizonyára nem a romlottabb, az alkotmányos élet körén kívül maradt — mindenesetre újabb igazolásul szolgálják az igazságnak, mely a szentírás szavaiban rejlik.

Az említett lap általában a szerencsés kiengyelítés érdekében nem sok vagy semmi jót nem vár a Schmerling kormányától, s szomorúan kiált fel: Meddig fogja még Austria viselni azon költséget és kárt, a mibe ő exja tanulmányozásait kerti? Azon találó szavakkal végezzük — ugymond — melyek a követek házában oly élénk viszhangra találtak: „Ön ismeret és visszatérés!”

## MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Pest, dec. 1.

Akár mennyit beszéljünk t. szerkesztő ur, biz itt Pesten is kezdenek politizálni; olvasgatják az okoskodó „Debatte” szörnyűképen fontos czikkeit, s mely bölcsességet mutató figyelemmel kísérik a magas Reichsrath életre való működését; de tisztelt szerkesztő ur engedjen meg, hogy én semmi kedvet sem mutak a politikához, s inkább egy más helyi eseménynyel igyekszem mulattatni kedves olvasóinkat.

Képzlje csak t. szerkesztő ur, színházunk a lehető legjobb lábon áll, az operák oly sikerültek, hogy ennél szabatosabb előadásokat a pesti közönség nem igen látott és hallott; különösen Carina kisasszony és a kedves Markovics Ilka minden nap inkább elfoglalják a közönség szívét. Ceresa ur ugyan sok kívánni valót hagy, de van retentő hangja s aztán Közei, Simon, Pauli, Bodorfi és Ormai feledtetik az első tenort. A dráma csak Egressit őhajítja, mert Tóth, Szeredabélyi, Feleki, Szigeti ritkiják párjukat; hát Jókainé, Felekiné, Priel Nelli, Paulainé, a Szigeti kisasszonyok és Lendvaine, mily kellemesek ezt csak egy entusiasta vidéki levelező tud hatná elég méltó szavakkal dicshető; eddig az hozzá Radnótfai ur — omne tulit punctum — nagy rendet tart a színháznál, s minden nap egy-egy régi ellenséget bódítja meg. A repertoir nagyon változatos, ügyes, sőt a mi legtöbb, elég classikus. De mind e mellett nagy vész fenyegeti, ugyanis egyszerre két cirkus nyílik meg; én ugyan nem sok jóvendőt ígerek ezen jeles uraknak, s emlékszem azon gyermekkoromban hallott szavakra, hogy mikor a komédiások, költlen tánczosok, flasi-netosok, csepienyelők, szűszöt rágók nagyon sürtn megindulnak, akkor éhség vagy háboru lesz! Én azt hiszem, az éhség és háboru a cirkus hősei közt fog kitünni.

A napokban a szerb ifjúság egy igen szép estélyt adott, melynek jövedelméből síremléket emelnek költőjük Vuk Karadsics sírja fölé. Ez a Vuk Karadsics épp olyan volt a szerbek közt, mint Kriza a székelyek közt; de azért

az Isten adja, hogy Krizának még soká, soká csak életében adjuk szeretetlök adóját.

A propos Bolond Miskára nagy jövő vár, mert kedves barátja Relli (Keeskeméti Aurél) politikai lapot szerkeszt, még pedig Bécsben!!

Mind ezek után maradok a t. szerkesztő ur alázatos szolgája, a

rendes levelező.

M.-Vásárhely, nov. 32.

## Részletes zsinat a marosi egyházmegyében.

(Folytatása és vége).

2) Indítványoztatott, hogy a köz szent zsinat által a papok őzvegyeinek számára megállapított kegyév, az oskolamesterek őzvegyei számára is biztosíttassék. Ez ellen emelkedett olyan hang is, hogy nem illetheti azokat, részint azért, mert az ők terhes kötelesegeiket a papjaik az ő őzvegyeikért egy esztendőn keresztül ingyen nem teljesíthetik, esztendőn keresztül ingyen meg nincsen részint mert az oskolatitók még nincsenek odamivelődve, hogy őzvegyek és árvaik ily nagy javadalomban részesedhessenek; de mind a nagy tisztelettel esperes ur, mind az idők óramutatóját jól esmerő papság elesmerték elvben e dolog igazságát, méltányosságát és kimondták, hogy az oskolatitók törvény szerinti szolgáltatásaink, s hogy ők az emberiség s nemzet életében fontos tényezők, s hogy miután a leg tudatlanabb osztály is, világrészünkön emancipálva van, lehetetlen többé azokat ignorálni, hanem a helyett emelni s minden eszközt felhasználni, miáltal a fontos, de nagyon rögös pályán kedvet s erőt vehetnek egyszerű elhivatások mentől pontosabb s lelkismeretesebb teljesítésre korszerű kötelme a papságnak, főként a protestáns papságnak. E tárgy biztományának adattott át véleményadás végett. Egyes vagy egyesekkel viszályból kifolyó gyűlölség, nem szabad, hogy egy egész osztály elleni gyűlölséget keltsen fel az emberi kebelben.

3) A köz zsinati jegyzőkönyv 20-dik pontja alatti határozat értelmében a képviselői rendszer leendő életbeléptetését előkészítő munkálata szükséges vélemény adni, két biztomány nevezetett ki, egy a kültűlő, más a nyáradvölgyi papságból.

4) Egyházmegyénk egyik népes egyháza rendkívüli visítatói rendeltetett el. Osodálatos dolog, hogy az egyház nem panaszol, mégis a dolgok ide mennek ki, de másfelől sajnálatos, hogy az egyházmegyeyi kormány kénytelen az őt illető jogát felhasználni, s szokása ellen egyenesen fellépni. Fajdalmat okoz az embernek, mikor látja, hogy sokszor a nyugtalan hívek vádolják, kesergetik méltatlan is a papot, de léleksemmorító az is, ha egy egyháznak értelmesebb része ily közönyösen tudja előzni a vallásos egyházi élet hanyatlását.

5) Hagymás bodoni egyház kéri, hogy nyitassák meg egészben oitan a papi állomás, miután papjok gyógyíthatlan beteg. Nem volt mit tenni, mert itt papot 1860 ban Cseréfalváról el kelle tenni, családja búne miatt nagyrészen, és H.-Bodon csak úgy fogadta el, hogy nem használható esetében meg fogja tölle őket szabad tani az egyházmegyeyi kormány. Vezetjük két oldalról ezt a dolgot. Adattott neki négy évi élet, mert hátha közzetreszt folya útján, akkor elesett volna; de megfordítva, hátha megállott volna, akkor most ártatlanul esett el. Nade nem volt mit tenni, az egyházmegye kormányának ígérletét be kelle váltani egyfelől, másfelől, mert az egyháznak pap kell s aztán mindnyájan sürgettük is akkor a cserét. Itt sok kérdés merült fel. Többit mellőzve, mi az oka, hogy némely pap kevesebb hibával is el-sik, a más a nagyobbak mellett is megáll. Az, hogy egyiknek sokat elnéznek hallgatói, mert egyháza vezér egyéneinek nem kell egyéb, csak időtöltő, mulattató barát. Nem bánják, ha a nép érdeke elvész is; vallásos élet s jövő nemzedék nevelésére semmi gondjuk, nem ér-tük, mi a papnak magasatos elhivatása, panaszo-lják, hogy rossz a nép, de hogy a jól nevelődjék, arra nincs gondjuk. Sok helyeken a káros, egy egész nemzedékre káros követke-zést hibákat is elalakszák, sok helyt meg a levit is megiszszák, és ez nagyon vétkes dolog, mert megtanítták az embereket, a leg-szentebbet is áruba bocsátani; a más pap ellen pedig a kolompók tábor gyűjtnek azért, mert tán szigorun teljesítette kötelessé-gét s őzi egyházát, annak vagyonát s köny-nyen elejtik, mert ők a vádlók is, ők a ta-nak is. Az idő kiált, nem kell minden három ballgatónak egy papot adni, hanem az állo-másokat az egyházak lehet ősszedása által mentől inkább biztosítani, hogy igyekez-zenek mentől jelesebbek vállalkozni, a belső életében annyira rózsás, de külső érintkezéseiben legtövisesebb pályára! Hibás, blüös papot meg kell büntetni, az ártatlant védeni, s a mennyire lehet azon igyekezni, hogy a meg-jobbíthatók megjobbítassanak, hogy így men-

től kevesebbek maradjanak az utcán; mert nagy szenvedés a végső elhagyottság, rémit a pályától és az egyház államnak is nagy nyomorúság az ilyenek minden nap többől száma.

6) Csak egy őhajításom volna még, hogyha valamelyik paptársunk helyett egyházát adminisztráljuk, ne kívánjuk ugy is eléggé meg-csonkított jövedelméből osztolni.

Vályi Pál,  
ny.-sz.-benedeki ref. pap.

Gerend, november.

A napokban utam e kies fekvésű helysége vezetvén keresztül, a megátalkodottan buldogáló eső s a közelgő éj elől a ref. lel-kész barátságos kinézésű, vendégszerető la-kába tértem be. Az est hosszú óráiban az év és évszak nyomorúságain kívül (melyeket nem is említek itt, mert azok fájdalom a szegény ország legnagyobb részéből mind egyformán hangzanak) vallás- és egyházi ügyek képeztek beszélgetésünk tárgyát. Ezek során őrméll helybeli ref. ház gazdám azon előzékeny és a helybeli hízi. egyházközseg minden tagját őszinte hálára kötelező buzgalmat, melyet a néhai gróf Kemény Sámuel féle jószágok tömegmondnoka mgs Poch József ur az alap-jában és fürészeiben szinte hatszázados reform. templom kijavítása körül tanusított. Hosszu évek sora, legközelebbre pedig az elmúlt nyár viharai a templom cserépfödélén hatalmas résekkel titűttek; a torony falainak alsó, többszázados részén egy pár aggasztó repedés mutatkozott; benn a templom hajójának menyezeten éppen az orgona felett a stuktura beszakadt, s az imit-amott beszivárgó eső a falakat nem éppen kellemes vo-nalokkal tarkítá. A ref. egyházközseg szegény tagjai elszomorodva látták a pusztulást s tűres egyházi pénztáruk mellett tehetlenül aggódva gondoltak néhány év előtt elhalt kegyurokra... midőn ennek szelleme hátrahagyott földi ja-vainak jelenlegi gondokat megszállván, a templom körül mulaszthatatlanná vált legszűk-ségeiből javítások költségeinek fedezésére 200 osztr. ért. frtot utalványozni kegyeskedett, mely összeg segedelmével a legsürgősebb igazítások még az ősz elején végre is hatjat-tak. Ez intézkedés bizonyára nem csak a helybeli ref. hívek, hanem az illető örökösök köszönetét és méltányoló elismerését megérdemli, s mint ilyen, méltó a nagy közönség figye-lmére is!

A lelkes beszéde által figyelmessé téve, őhajítottam — mint szenvedélyes régiségbúvár — azon feliratos kőlapot megsemlélni, mely a templom sanctuáriumban (régén nem reform-mátusoké volt ez imaház) a szőszékebe fölve-zetű lépcső közelében 1290 ik évből származó őszert latin felirattal a templom falainak régiségét kétségtelenül bizonyítja. Reggeli ha-rangozásokor elkísértem tehát házigazdám a templomba. Már messziről szemembe tűnt a torony csillagjának sugarain lengő koszoru, mely a cserépezés útjainak befejezésekor tűzetett oda, a homlokzat friss fehére színe is, mely a falak többi részének barna meztől élénken ellit, hívogatólag intett, s közelebb lépve egy pár izmos vasrud az alkalmazott kulcsok végében a torony stabilitása iránt megnyugtató látszott, szóval az említett javít-ás nyomai már kívülről őrvendetesen jelent-keztek.....annyival nagyobb és kellemle-nebb volt meglepetésem, midőn a templom környeztetét az országutól elválasztó korlát kapuján belépve, a cizterem ajtójához vezetű ősvényt — mely mint látszik, néhány hó előtt gondosan kavicsozva és porondozva volt — mindenütt sürtn marbatrágyától ellepve s éppen a fő és egyetlen ajtó előtt valóságos trágyadombba növe találtak, melynek alkot-részei között az ember csak vigyázva és nagy óvatossággal juthatott a cizterem beljébe. Leirhatatlan bálmulásunkra a kissé zavarba jött lelkesztől — ki a dolgot restelleni látszott — következő felvilágosítást nyertük: a tem-plom helye és környeztetét a grófi birtokhoz tartozik; a néhai gróf Kemény Sámuel gerendi főjósága pedig többekkel együtt jelen év Szt-György napja óta a haszonbérű kére-zett. A főhaszonbérőnek itt lakó megbízottja, totumfac-ja, jónak látta darab idő óta jármos marháit, melyeknek száma igen nagy, éjeli nyugalomra a ref. templom cizterem előtti bekerített és a tavaszon nagy gondnal és fáradsággal eper-, kőrís- és akaczfával beültet-tett térre hajtani; s ily módon a fő bejárás előtti porondozott tért valóságos marháha-lászá változtatni. A ref. hívek e börtányos dologon felindulva, papjok által az illető urat néhány versen felkérték, hogy a templom főajtójához vezetű néhány ő ölnyi s eddig az uradalom tisztjei által mindig megkímélt, tisztán tartott terecskét — mely a csaknem 1000 holdas birtoknak, különben is oly pa-rányi részecskéjét teszi — ne engedje marhá által beundokittatni. Azonban a kérés süke-telen volt.

A mint reggeli ima után a templomból ki-jöttünk, a község jelenvolt tagjai a friss marhanyomok és maradványok látásán méltán felboszankodva, papjuk a gondnokot újabb ké-  
rőssel indította a k e z e l ő urhoz; kit nem messze a szemben fekvő csűrűkert kapujá-  
ban megis talált. A gondnok előterjesztése-  
re a mi kis barna emberünk előbb magyarul, ké-  
sőbb román nyelven szitkozódva, oly hangso-  
san bizonygatta az ő igaz jogait minden  
általuk hasznabérelt talpalatnyi helyhez, hogy  
egészen lehangelve ballagtunk odább, s e  
kellemetlen jelenet hatása alatt hagyam há-  
tam megett e kis helységet fejedelmi kasté-  
lyával és ódon templomával. Nem hiszem,  
hogy a valóság buzgósgáról híres fejedelm-  
i ősiük meg ne fordulnának sirjaikban, ha  
a templom alatti sírbolt néma fülkéibe lehat-  
natna e kegyelet nélküli eljárás földi zaja!  
Hanem legalább remélni akarom én is a  
helybeliekkel, hogy a művelt és lovagias fő-  
hasznabérelt nem fogja elnézni, hogy  
egyik alarendeltjének önfeljesége, hogy ne  
mondjam miveltetésére, ily módon botrán-  
koztassa a hívek buzgósgát, \*) nem is em-  
litve, hogy a nyáron szépen kihajtott fákat a  
marhák helyekből kidörzsölgetve és döntö-  
getvén, a szép és hasznos ültetvényt létesített  
tömeggondnok urnak buzgó igyekezete nagyon  
hamar megfogna hiúsulni, éppen a templom  
környezetében, mi kétszeres kár lenne.

## KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Egy jó lélek költözött  
el századot megközelített porhonából. Tegnap  
é. hó 12-én reggel hunyt el özvegy báró In-  
czédi Sámuelné gróf **Haller Zsófia**  
élete 87-ik évében. Az idvezültt évek hosszú  
sorával áldotta meg a gondviselés, de sujtó  
veszsejét is nem kis mértékben éreztette  
vele. A nagy és megrázó szenvedéseiben pá-  
ratlan lelki erővel és gyöngédséggel ápolt  
férj, a hön szeretett gyermekek rendre mind  
itt hagyák őt, a gyermektelen özvegy keserű  
sorsára. Gyermektelen özvegy? Oh nem!  
Gyermekei lettek a becsületes szegénységnek  
azok az annál sajnálatra méltóbb áldozatai,  
a kiket önértékű s társadalmi állásuk meg-  
fosztott a nyílt koldulás kiváltságától. Szüle-  
tésével arányban nem álló közpérszerű vagyo-  
nából egy élt, hogy megtartva a régi patri-  
archális egyszerűséget, nemes példányképül  
szolgáljon osztálybeliének, miképpen lehet és  
kell fényt, hű csillogást megvetve, sokkal  
becesebb évek, a jöltetés boldogító mámorá-  
ban élni; nagy, nagy háznép, a segélyre  
érdemes szülőkötvet tartani az elhagyott  
özvegynek, kevésből, de a melyet Isten ál-  
dása sokszorosan megtermékenyít. S mégis  
ugy élni, hogy az ősi örökség gyarapítva inkább  
mint megfogva szálljon át az utódokra; ug-  
y tenni jót, hogy teljesüljenek az irás szavai:  
„ne tudja a te jobb kezéd, mit cselekszik a bal  
kezéd.“ A buzgó katolika nőnek egyszerű haj-  
lékát a felekezetségeség nem ismerő keresztény  
szeretett, minden hitvallás szülőkötvet befo-  
gadására tárt „egy akollá“ szentelte fel.  
Gyászavatalára, a nagy számtak közül, leg-  
közelebbi vérokoni gr. Eszterházy Dé-  
nesné, gr. Bethlen Józsefné báró, Jó-  
zsefika Lajosné, gr. Haller Gáborné és  
gróf Haller György hullatját a rokoni  
szeretett és kegyelet drága könyvit. Gyermek-  
kei: az özvegyek, árva, önálló munkakere-  
sésre képtelen sorstüldözöttek, Kolozsvárt, a  
vidéken, a két hazában sokkal, sokkal na-  
gyobb számmal kesergik jöltetvőjük, gyámo-  
luk, vigasztalójuk elhunytát.

Hűlt teteimet, meghagyása szerint, hogy  
a ki eltévedt egyszerű volt, egyszerű legyen  
halálában is, egész csendességben folyó hó  
14-diken délután 4 órakor fogják kolozsvári  
balmagyarutazai 411-dik számú házától elszál-  
litani, hogy a jegenyei igénytelen sírkertben  
aludgyák az örök álmot. Béke s a hála örök  
zöld koszorúja lengjen felettük!!

— Elmlite volt, hogy a ref. főconsistoriumnak  
a m. vásárhelyi jogacademia iránti feljelentését  
a kormányzék visszautasította. Igaz, hogy a  
visszatartó leirat a kormányzékától ered, de  
e hatóság ezen leiratában csak a bécsi oktatási  
tanács visszautasítását tudatja.

+ Közelebből figyelemztettük olvasóinkat  
a muzeumunk holnap tartandó tudományos  
gyűlésére, melyben az egyet titkára Fialy  
Henrik ur „Ermészeti közlemények“ cím alatt  
felolvasást fog tartani. E birtunk ma még  
azzal toldhatjuk meg, hogy ugyan e alka-  
lommal dr. Hintz György a „Növény  
mérgekről“ fog értekezést tartani.

+ Mint negyedik pályázó az 50 aranyra,  
szombatn „Az ismeretlenek“ című úép-

\*) Mi is azt reméljük. A tulajdonosi jog mellett is  
létezik a szervitumok kötelezettsége; a vallásos élet  
szenthelyeit pedig a botrány bámi nemével illetni nem  
szabad, és ha ezen botrányos eljárás magyarázand, kér-  
jük az illeték neveit velünk tudatni. Szerk.

szinmű fog színre kerülni. Obajtnak, hogy ne  
jussan a „Kedves atyafiak“ sorsára.

+ Dr. Pataki Dániel Erdély főorvosa,  
az erdélyi egészségügy körül szerzett érdemei  
elismerésül, a díjak elégedése mellett, leg-  
felsőbb parancsra erdélyi kir. főkörmányszéki  
tanácsosi címmel ruháztatott fel.

+ Langiewicz volt lengyel diktator  
szabadon bocsátatása tárgyában Reebauer  
a birodalmi tanács elé kérvényt terjesztett elő.

+ A Zilahy Károly síremlékére pálya-  
társai által rendezett akadémia e. f. hó 8-kán  
kis közönség előtt ment végbe a nemzeti mu-  
zeum dísztermében. Az esti egyebaránt, mint  
a „M. S.“ írja, igen élvezetes volt, mert nem  
műkedvelői kísérleteken kellett végig aggodni,  
hanem művésznők és művészek előadásiban  
gyönyörködni. Az est koszorúja Paulinét  
illette.

+ A bécsi kereskedelmi ministerium által  
tervezett vasúthálózat iránt jelenleg a katonai  
hatóságokkal élénk tárgyalások folynak. Ha-  
dászati szempontból ugyanis a tervezeten több  
rendbeli módosítást indítványoznak, s külön-  
ben hazánkat illető részében. Mint hírlík, e  
módosítások között legfontosabbak: 1) a  
bécs-budweisi vonalnak kizárólag a Duna bal  
partján vezetése, 2) Bécs melletti dunai áthi-  
dalás helyett, 3) Szárnyvonalké építése Ó-  
Gradicska és Brood felé, melyek Vucbín és  
Eszéknél kanyarodnának el az eszék-fiumei  
vasúttól. 2) Pétervárad várának a vasúti há-  
lózathoz csatlakozása, és pedig vagy állomásoként  
a szeged zimonyi vonalon, vagy szárnyvonalké  
építése által. 4) Különösen a Komárommal  
való vasúti összeköttetés, s ennek összekap-  
csolása az állami vasútvonallal a Duna jobb  
partján. 5) A kassa-eperjes-bárfia-tarnóvi,  
vagy eperjes-przemylzli vonal kiépítése, a  
Poprád és Dunajecvölgyén át tervezett vasútvon-  
al helyett. 6) A Nagy-Váradtól Kolozsvárra  
tervezett vasut s az erdélyi vasúthálózat tö-  
kéletesítése.

— Most, midőn nemzetünk politikai apat-  
hiája irodalmunk fejlődése is nyomasztólag  
hátra viszza, kétszeres okunk van szerencsét  
kivánni azon vállalkozó kiadókhöz, kik az  
irodalmi mozgalmat csilapalni nem engedik.  
Így valóban örömmel vettük Ráth Mór pesti  
könyvtáros legújabb kiadványait, melyeket ugy  
a munkák irodalmi becsé, mint az izletes ki-  
állítás egyaránt ajánlatosakká tesz.

Első helyen említjük ezek közt id. gróf  
Teleki Domokos „Hóra támadás története“  
című nevezetes munkáját, mely már tárgya-  
nál fogva is Erdélyt legközelebből érdekli.  
Lesz szerencsénk később e munka tüzesebb  
ismertetését adni, most csak azt jegyezzük  
meg, hogy a jelen sajtóviszonyok között a  
mű kellő világossággal tárgyalja történelmünk  
azon sötét eseményeit. A könyv kiállítása iz-  
letes, ára 1 frt 80 kr.

Továbbá ugyan Ráth Mór adta ki „Bottányi  
János, II. Rákóczi Ferenc vezérő tábornok-  
ának érdekes életrajzát“ Tulyi Kálmántól.  
A csinosan kiállított munka ára 1 frt.

Ugyanott jelent meg „Waterloo“ Thiers  
után francziából fordította Szabó Richárd. A  
munka becséről ezime és írója eléggé kezese-  
dik.

Ugyancsak Thierstől s ugyanott jelent meg  
„I. és Napoleon Szt. Ilona szigetén“, francziá-  
ból magyarra fordította csinos kiállítással.

Mint kellemes s sok tanulságot nyújtó ol-  
vasmányt mutathatjuk be „Napoleon Lajos  
ifjúsága“ című történeti korrajzát, melyből  
eddigelőt két kötet jelent meg Ráth Mórál,  
Szabó Richárd által lefordítva.

„Az egészség négy könyve“ e cím alatt  
Brek Ernő Károly lipcei benczatanár hírbetett  
munkája szintén Ráth Mórál éppen most je-  
lent meg magyar fordításban. A munka négy  
kötetre megy s komolyan ajánlhatjuk nem-  
csak orvosoknak, de még inkább minden gon-  
dos család apának s anyának e munka meg-  
szerzését, mint a melyből a csecsemő kortól  
az agg korig, az élet fenntartására s veszélyei  
elkerülésére alapos tanácsokat meríthet.

Mindezen könyvek minden hazai könyv-  
árusnál megszerezhetők.

+ A felsőes kir. főkörmányszék vegy-  
tudor és gyógyszerész Hantz György-  
gyt az országos orvosi tanács rend-  
es tagjául kinevezni méltóztatott.

+ Pályázati hirdetések. A magyar  
orvosok és természetvizsgálók Marosvásárhelytől  
tartott X. nagygyűlése határozata szerint pá-  
lyázatot nyitunk a nagys. Pataki Dániel ter-  
erdélyi országorvos ur által kitűzött s husz-  
darab arannyal jutalmazandó oly műre,  
mely a bujakór (syphilis) alakjait és  
gyógymódját röviden (legfőbb 3-4  
nyomott íven) magában foglalja. E pá-  
lyaműnek igényelt kellékei:

1) tekintet legyen benne fordítva a buja-  
kórnak a két haza sík és hegyes vidékein a  
nép közt uralkodni szokott s az első gyer-  
mekkorban örökös vagy ragályzás által nyert  
alakjaira s annak egyéb körökkel való szü-  
rekeztéseire;

2) az elfogadandó munka arra levén  
szánva, hogy az a m. erdélyi kormányzék

részéről országszerte utasítási katalozul fog  
ajánlatni, megkivántatni, hogy a gyógyítá-  
sánál jallat szerek vényei (Recept) a fenálló  
szabályoknak megfelelően;

3) iralkata oly népszerű és világos legyen,  
hogy azt néplünk orvosai mindannyian köny-  
nyen megérthessék; egyzersmind oly tarta-  
lomdús, hogy rövidsége mellett pótolja az e  
tárgybeli nagyobb könyveket.

Nem kívántatik, hogy a pályamű eredeti,  
az az újabb vizsgálatok eredménye legyen;  
elég, ha az a tudomány és tapasztalás jelen  
igényeinek megfelelő.

A pályanyertes művet az érdemlett 20 db.  
aranyon kívül az erdélyi országorvos ur egy-  
zersmind a m. kormányzék elismerésébe  
fogja ajánlani.

A pályázók idegen kézzel írott és nevé-  
ket rejtő pecsételt jelíges levélkével ellátott  
munkájukat 1865-dik június hó elsejéig bér-  
mentesen küldjék be Pestre, a magyar orv-  
osok és természetvizsgálók állandó középponti  
választmányja alólírott elnökéhez a nemzeti  
muzeumba.

Kelt Pesten, a m. orvosok és természet-  
vizsgálók állandó középponti választmányi ülés-  
séből 1864. oct. 26.

Kubinyi Ágoston s. k. Poor Imre tr.  
a választmány elnöke. vál. jegyző.

A magyar orvosok és természetvizsgálók  
Marosvásárhelytől tartott X. nagygyűlése há-  
tározata szerint a Lészay Dániel tr. ur által  
ajándékozott tíz darab aranyat pályaju-  
talomul tüzélik ki annak számára, ki „Erdély-  
ben általában, de különösen Hunyadmegyében  
hidraulik meszet vagy a cementhez megkiván-  
tatott traszféle anyagot talál fel, s annak ugy  
használatosságát, mint ólesó módon való elő-  
állítását gyakorlatilag ki is mutatja.“

A pályázók vizsgálatok eredményét ide-  
gen kézzel írott és nevéket rejtő jelíges le-  
velkével ellátott jelentésben 1865-ki június hó  
végeig bérmentesen küldjék be Pestre a m.  
orvosok és természetvizsgálók állandó közép-  
ponti választmányja alólírott elnökéhez a nem-  
zeti muzeumba.

Kelt Pesten, a m. orvosok és természet-  
vizsgálók állandó középponti választmányi ülés-  
séből 1864. oct. 26.

Kubinyi Ágoston s. k. Poor Imre tr. s. k.  
választmányi elnök. vál. választmányi jegyző.

(+) **Nemzeti színház.** Dec. 7. Káldy  
Gyula karnagy jutalmul „Choufleuri ur  
otthon lesz“ Offenbach operettje, ezt  
megelőzte „Egy nő törvénytörő“ pe-  
cset alatt. Vigjáték 1 felv. K. Papp Mik-  
lóstól. Mentől közelebb állunk a kis vigjáték  
szerzőjéhez, annál inkább köteleességünk  
vállal egész őszinteséggel mondani el véle-  
ményünket, a mit annál könnyebben tehetünk  
meg, mert meg vagyunk győződve, hogy a  
szerző nem elfogult ember saját irodalmi mun-  
kássága iránt. Kétségen kívül egyike a jobb  
vigjátéki eszméknek, a kivétel azonban nem  
elég szerencsésen sikerült a szerzőnek, s a  
mi fő, meglátszik, hogy a tárgy feldolgozása  
elhamarkodott rögtönzés. A mi magát az elő-  
adást illeti, egyike volt a leggyöngébbeknek.  
A leglelkiesmeretlenebb szerep nem tudás bo-  
tránysan kitűnt minden jelenetben, a min  
annyival inkább csodálkozunk, mert a társul-  
at legjobb tagjai kezében voltak a szerepek.  
Valóban nincs okunk csodálkozni a magyar  
színirodalom elmaradásán, ha elgondoljuk,  
mi a sorsa vidéki színpadainkon a hazai ter-  
mekeknek. Kinek van kedve megpróbálni ere-  
jét e téren csupán azért, hogy néhány elbi-  
zakodott ember könnyelműen elejtse? vagy  
olyan önkényűleg bánjanak el vele, mint ez  
alkalmalmal történt, hogy egy olyan időtlen,  
s minden jobb ízlést sértő pofozkodási jele-  
netet szöttek belé, a melyet a közönség bi-  
zonyosan a szerzőnek ró fel, pedig nincs a  
darabban. Szabad-e ez? Nincsenek színhá-  
zunknak törvényei, melyek meggátolják az  
ilyen sértő visszaéléseket?

A mi az operettet illeti, a czim szerepben  
Albisi próbált meg erejét, a próba azonban  
gyengén sikerült. E szerepben Vincze hason-  
líthatatlanul jobb volt Albisínál. Szabó  
Pepi (Ernesztina) az operette legkedvesebb  
alakja volt ma is, játéka mindig biztos, köny-  
nyű, eleven, ültözte pedig különösen az  
ilyen szerepben annyira izléstelen, hogy a  
sok fonák s néha nevésséges ültözködése kö-  
zött méltán feltűnhet. Toth Soma, mint Pe-  
termann folytonos derűtlenségben tartá a közön-  
séget. E szerepében minden egyoldalúsága  
mellett is kitűnő. Babilit Insititoris jó siker-  
rel adta. Előadás közben a kis Follinus Her-  
min és Aurel roccó polkát lejtettek. E ked-  
ves két gyermek hobozkodását a közönség  
mindig szívesen nézi. A jutalmazott karmes-  
ter a közönség koszorúval tisztelte meg. A  
társulatnál alig érdemli meg valaki méltányo-  
sabbat mint ő.

Dec. 9-én: „Troubadour“, opera 4 felv.  
Verdytől. Egyike azon olasz operáknak, me-

lyekben a zenei mélység hiányzik, s hogy  
fentartják magukat, azon egyes részek  
szépségeinek tulajdonítható, melyek a darab-  
ban áthúzódnak; a „Troubadour“ testvérei  
közül némi részben kiválik, nagyobb számmal  
fordulnak elő benne azon magán részek, hol  
az olasz-tíz, fájdalom oly hűn van kifejezve,  
azonban az egyöntettség, az egyes szép ré-  
szeknek művészi összekapcsolása itt is hiány-  
zik, a mester kezeinek nyomai néhol csak  
halovány színben mutatkoznak s épp ezen  
zenei belbecsnek hiánya fogja idővel leszorítani  
a színpadról. Dalmói Róza k. a. (Eleonora)  
a szerelemnek s fájdalomnak édes szenvedő  
hangján énekelt, mintegy valóítani igyeke-  
kezett a költő álmai; az első felvonásbeli  
cavatát kitűnő szépen énekelte, miért ér-  
demlett tapsokat is nyert. Konti Fanni k. a.  
jelen viszonyok között Azucenát a szerep nem  
kis előnyére énekelte, a kisasszonynak közép  
hangjai csengők és terjedelmesek, alsó hang-  
jaihoz azonban szokni kell, mindemellett  
könnyű és néhol szép énekeért többszöri  
tapsokat nyert. Fekter (Manrico) helyenként  
csinosan énekelt, a nész- és börtöndalt szépen  
énekelte. Odry rozslutle következtében sze-  
repét (Fernando) Tóthfalusi énekelte el, kinek  
különb Luna gróf szerepe volt kiosztva,  
Lunát pedig Insititoris, s ha történetesen ő is  
énekelte, még a tisztelt igazgató ur is éléne-  
kelte volna; mindemellett is a szerepcsere az  
előadásnak hátrányára nem vált.

## POLITIKAI HIREK.

**Franciaország.** Páris, dec. 6. Itt  
azon hír van elterjedve, hogy az osztrák mi-  
nisteriumban módosítások fognának bekövet-  
kezni, zajt okozott, s némileg hűtők is. Tudva  
van ugyanis, hogy Metternich hg nem vesztí  
el bátorságát, hogy Austria és Olaszország  
között némi közeledés történjék. Magyaror-  
szágban az ígéreteknek többet használna, ha  
Schmerling ur visszalépne, mert a magyarok  
leginkább a centralisatio emberei ellen érez-  
nek bizalmatlanságot. — Azonban, hogy mi  
idézhetné elő a ministerium ily győkezes á-  
lakulását? bajos érteni; mindamellett a fe-  
nebbi hírek féligmeddig bitelre találtak.

Páris, dec. 7. A császári udvari törvény-  
szék a tizenhármaskor perében hozott első bi-  
rósi ítéletet, mely mindegyiküket 500 frank  
büntetésre ítélte, megerősíté.

Páris, dec. 9. Mocquard a császár ka-  
binetfőnöke ma éjjel meghalt. Mint beszélük  
sem a császár, sem külügyministere nem  
érték meg Metternich herceg előtt a velen-  
csei kérdést; okát a schleswig-holsteini kérdés  
újabb fordulatában keresik. Nem akarják Au-  
striát Velence miatt nyugtalanítani, nehogy  
ezáltal a porosz-osztrák szövetség javára dol-  
gozzanak, a mi a francia érdekkel ellenkez-  
nék. Ugy vélekednek, hogy ha Poroszországnak  
diadalt kell aratnia a schleswig-holsteini  
kérdésben követett politikája által, annak a  
Páris és Berlin nem pedig Berlin és Bécs  
közti egyetértés utján kell történnie. Ha Au-  
stria nem fenyegettetik Velence által, akkor  
szabadabb kezét nyer a hercegségekből, s  
Poroszország Franciaországra lesz utalva, a  
mi, valamint Austria és Poroszország elvá-  
lasztása egymástól, ezéjla jelenleg a francia  
politikának. A francia alkotmány módosításá-  
ról beszélnek; ezuttal Morny herceg ajánlja  
a változtatásokat. A nov. 24-ki manifestum  
által tett engedmények módosíthatnának, e  
helyibe a törvényhozó kamara interpellálási  
joggal ruháztaték fel, de ezt előbb bizonyos  
száma képviselőnek kellene aláírni, azután a  
kamara osztályai által el kellene fogadtatnia.  
Az adressisták megszorításáért, csekély értékű  
kedvezmény ajánlatik ezáltal.

A „Patrie“ ísmételve javasolja: adassék  
vissza éjszaki Schleswig Dániának; a többi  
részét a hercegségeknek tartsa meg Porosz-  
ország magának.

**Olaszország.** Turin, dec. 6. A senatus  
mai ülése nagyon érdekes volt, s némi vilá-  
got vet az osztrák hadügyének a birodalmi  
tanácsban tett azon nyilatkozatára: „talán nem  
sokára támadás történhetik Austria integritása  
ellen.“

Cialdini tábornok a székhely áttételé-  
mellett szözlött stratégiai szempontból. Szerinte  
a transactio lehetlen Olaszország és Austria kö-  
zött. Jelzi a francziák császára halálának  
fájdalmas eshetőségét, minek következtében  
Olaszország elszigeteltetnének. A tábornok fel-  
olvasa 1862-ki szavazatát, a melyben a  
székhely áttételének szükségességét megállá-  
pitotta. Az Appeninek szorosai valóságos  
Thermopylék. A kormány székhelye az Ap-  
penineken tulra tétetvén át, nem lennének  
szerecséitlen következményei az olasz had-  
sereg megveretésének a Po völgyében. Az  
egyezmény bizalom kérdése: vagy elfogadta-  
tik vagy megtagadtatik; fölűtte nem lehet  
vitázni. A tábornok beszéde tetszéssel fo-  
gadott. Pallavicino ellene szölt az egyez-  
ménynek. Ő azon véleményben van, hogy be-  
 kell menni Rómába, Velenceért háborút kell

folytatni, a nemzetet föl kell fegyverezni s le kell mondani a hatalmasok szövetségéről. Matteucci kijelenti, hogy ő az áthelyezés mellett szavaz, Cialdini tábornok beszéde következtében. Revel gróf azt hiszi, hogy a világi hatalom függetlenségének szükséges, hogy az egyezmény kiterjedjen, s hogy az áthelyezés nem célszerű. Az egyezményben Franciaország jövődi nagybővítésének terve rejlik. (Tagadás jelei.) Lamarmora tábornok kijelenti, hogy osztja a Cialdini tábornok által felhozott érveket, s a tapasztalatoknak mondja a Revel gróf által nyilvánítt aggodalmakat.

A „Memor. diplom.“ szerint a turini udvarnál levő diplomatai képviselők La-Marmora tábornok által bizalmasan értesítettek arról, hogy, ha csak előre nem láttó akadályok nem jönnek közbe, Victor Emmanuel király új napján Florenzben, mint új fővárosában szándékozik a diplomatai testületet elfogadni. Azonban a „France“ turini levelezői alaplannak nyilváníttja ezen közlést.

**Németország.** Berlin, dec. 7. A város ünnepélyesen föl van diszítve, valamennyi ház föllobogóva. Az iparos testületek jelvényeikkel vonulnak a város utcáira, az útlet színe, a hullámzó néptömeg örömmel tölti a bevont csapatok elé. A készülétek a kiválgatásra nagyszerűek.

Délelőtti 10 órakor a király lóra tilt, szemlét tartott a csapatok fölött, melyek őt szűnni nem akaró burrah-val üdvözölték. A csapatok a brandenburgi kapun át vonultak be. A főpolgármester a város nevében üdvözli Frigyes Károly herceget s Mannstein tábornokot, emlékeztetve III. Frigyes Vilmos szavaira: „A mit Poroszország szerez, Németországnak van megnyerve!“ A hercegségek csak úgy lesznek Németországnak állandóan, biztosan s valódi nyereségére megszerezve, a mennyiben Poroszország szigorú fegyelme, rendje s államalkotó ereje övezi körül. Az eredmény nagy. A kéz még a kardon pihen. A király idején időszerű szót fog mondani; a mit ő saját elhatározásból kezdett, hogy megvédje a német becsületet, azt be is fogja becsülni teljesen fejezni. Poroszország népe mindig készen fog állni, ha királya szólítja.

A csapatok lelkes kiáltások között vonultak be, a testületek sorfalakat képeztek. A diszlet után a király a feldisztatottakkal ekként szólott: „Magasztos pillanat ez reám, midőn seregemenek egy részét, melyet háború viselésre kelle fölhasználnom, dicsőséggel s becsülettel halmozva a hazába visszatérni s szék-városomba bevonulni látom. Valamennyien odaadással s nemeslelkű vitézséggel harcoltak, sokakat látok körülöttem, kiket kitűnő tetteik elismerésül kitűntethettem. Oldalunknál vetélkedtek a vitézségben magas szövetségesem, Austria császárnak csapatai. A véres harcot mindig diadal követé s becsületteljes béke lett jutalma a nagy erőfeszítéseknek. A gondviselésnek, melyhez ti oly gyakran fordultok tartozunk hálával, hogy a mi igaz vállalatunkat oly láthatólag megáldotta. Is méltom s megújított királyi köszönetemet, melyet a Duppel melletti feledhetlen órában hozzatok intéztem, s melyet a haza maga velem együtt mond nektek: hogy ti Poroszország híreit, tekintélyét s hatalmát fölemeltétek, megerősítettétek. Ha a király titeket ismét szolítani fog, emlékezzetek e mondatra s száljon az gyermek-eitekre s unokáitokra: Istennel királyi és hazáért!“

Berlin, dec. 8. Legközelebb felhivatalos eredeti rüpirot fog megjelenni, mely Poroszországnak a hercegségekhez való igényeit támogatandja.

Kiel, dec. 6. A szövetséges hadsereg fő parancsnoksága következő hirdetményt tett közzé: A békeszerződés 3-dik cikke az osztrák Holstein és Lauenburg egyidőre az osztrák-porosz felségekre ment át, melyet ezek el is foglaltak. A szövetségi végrehajtás végét éri, a szövetségi polgári biztosok által vitt kormányzás megszűnik, s a szász és hannoverai csapatok az országot odahagyják és azt osztrák-porosz katonaság szállandja meg. E két kormány biztosai veendő kezükbe a kormányzást.

Hamburg, dec. 7. Ma Holsteinből hazatérő hannoverai utazók vonultak át városunkon; holnap a lovasság jő. A szövetségi csapatok e hét végéig mind odahagyandják a hercegségeket.

Altona, dec. 7. A szövetségi biztosok ma átköltöztek Hamburgba. Ugyane napon átadták a kormányt a schleswigi osztrák-porosz biztosoknak, elbucszván kiáltványaikban a néptől.

**Törökország.** Konstantinápoly, nov. 28. Azt állítják, hogy a szultán legközelebb Fuad basa nagyvezért, bizalmának feltűnő jelét, padisahi, vékili-i egészen új czimmet ruházdja fel, mely cím őt a legkiterjedtebb kivételes hatalommal, szüntelen a szultán személye mellé helyezvén, megengedi neki a palotából eltávolíthatni azon néhány egyént, kiknek a szultán körüli jelenlétén eddig a legjobb határozatok is hajótörést szenvedtek.

**Ujabb. Bécs,** dec. 10. Münchenből távirják, hogy Bajorország a német államok harmadik csoportját tanácskozmányra hívta meg Münchenbe. Szászország már beleegyezett.

Berlin, dec. 9. A „Kreuz. Ztg.“-nak távirják Kielből: Épen most érkeztek meg az osztrák porosz biztosok; Kiel a közös kormány székhelye. Az „Elberf. Ztg.“ szerint az alkudozások Angustenburg herceggel odáig fejlődtek, hogy a herceg elismertetése s a fontai conventio kérdése porosz részről már tisztázott.

Hamburg, dec. 9. Koldingi hírek szerint, a dán király fogadott el ugyan Schleswig küldöttségét, de kiemelte ez alkalommal a német nagy hatalmakkal szemben vállalt kötelezettségeket, s arra inté őket viselők békével sorsukat. Egyes schleswigi követek Angustenburg hercegnél is tisztelegtek.

Rendsburg, dec. 9. Az itt helyőrségen levő német szövetségi csapatok közül, a szászok épen most vonultak el Hoheawedstädtbe. A hannoveraiak délben vaspályán Altonába mennek.

— Páris, dec. 9. Mocquard utódul Charles Robertet, ki az oktatási miniszteriumban főtiszt s a császárt olaszországi hadjárataiban kísérte volt — emlegetik; mások szerint Favé ezredes, a császár egyik hadse-

gége foglalná el ez állomást. A „Patrie“ hírei szerint a bibornokok azt tanácsolják a pápának, Antonelli egyetértve — hagyja el Rómát azonnal s tegye át a pápaság székhelyét a baleari szigetekre. Azt is beszélik, hogy Ausztria kijelentette volna azt, miszerint az elbe hercegségeknek Poroszországhoz csatoltatását gátolni fogja. A „Constitutionnel“ holnap nyilatkozatot hozand arról, miszerint Franciaország minden török beavatkozást meggátol a tunisi ügyekben. Arra fogná inteni a tunisi beyt, e felhivatalos nyilatkozat, hogy a török kormánynak semmi engedményt se tegyen, mert szükség esetén nincs messze Toulon.

— Konstantinápoly, nov. 30. A magas porta a feketetenger-parti hatóságokhoz utasításokat küldött, hogy a gyanus hajómozgalmak fölött szigorúan őrködjenek. Arról értesültek volt az itteni kormánykörökben, hogy a velencei mozgalmat tengeri vállalatnak kell vala támogatnia. Több lengyelt és olaszt, kik ama vállalatot előmozdítandók jövének ide, elutazások percében befogtak.

— Turin, dec. 9. A senatus a kormány-szék áttételét tárgyzó törvényt 434 szavazattal 47 ellenében elfogadta.

Berlin, dec. 10. A mai „Nordd. Ztg.“ írja: Bizton állíthatjuk, hogy a francia kabinet ép oly kevésbé elegyedett a hercegségek kérdésébe, a minthogy Bismarcknak sem volt alkalma megnyugtató felvilágosításokat adni. Merő koholmány az is, mintha Franciaország az északi tenger partján szén-állomást kívánna, s mintha a Saarbrücken melletti köszénbányák átengedése fölül tudakozódott volna.

New-York, nov. 22. Sherman 50,000 főnyi seregével Macon ellen nyomul, mely hely jelentékenyül megvan erősítve. Hovell Cobl déli tábornok igyekszik útját állani 9000-nyi néphad élén. Grant jelentékeny segély sereget kapva, Richmondot készüli megtámadni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

## HIVATALOS.

Sz. 4470 — 1864.

(304)

(2 — 3)

### Pályázati hirdetmény.

Kolozsvár sz. k. városában a közégi **bábai államások egyike**, halalozás következtében betöltendő lévén, ezen a város maj. pénztárából évnegyvedesen utolagos részletekben fizetendő 50 /- ötven forint o. ért. eleménnyel egybekötött bábai állomás betöltése sere tehat, ezennel pályázat nyújtatik.

Mely állomás elnyeréséért folyamodók, kérvényüket születési és jelenlegi állandó lak-helyeik, valamint erkölcsi magukviseléséről tanuskodó bizonyítvánnyal, egy a bábai szakmára tett képzettségüket tanúsító orvostanintézeti okmánnyal és szakmájukban mennyire bizonyított társaságuk s gyakorlatásgörölki tanúsítvánnyal ellátva, a városi közigazgatási tanácshoz czimezve, mai naptól számtanodát hat hetek alatt vagyis a közeledő 1864-ik év **Január hó 13-ik** napjáig tanácsbáznál az elnöki fogalmazói 2-ik számú irodába beadni fölhivatalnak.

Sz. Kolozsvár Város közigazg. tanácsa 1864-ik év December 2-ik napján tartott üléséből.

kiadta **Elekes András.** h. aljegyző.

Sz. 4592 — 1864

(302)

(3 — 3)

Nemes Kolozsmegye id. törvényszéke közbírá teszi, miszerint a pesti kir. váltó törvényszéknek 1864-ik év január 25-én 4172 sz. a. kelt végzése és a felséges királyi fő-kormányzéknek 1864 évi június 22-én 670 sz. a. kelt rendelete által, nagy kereskedő Kern Imrének felperesnek a gróf Csáki György csod tömege ellen 23,000 o. é. váltó tőke köve-telése, ennek és pedig 11500. frt után 1862 január 18-tól, 11500 frt után pedig 1862 év február 15-től járó 6% kamatai, 353 frt 79½ kr. megittelt, úgy a jelenleg 45 ft 12 krban megállított, és ezután végrehajtási költségek erejéig alperes csod tömegnek már bíról-lag lefoglalt s 26,860 frt és 6039 frt 50 krba becsült, marhák, gazdasági eszközök és ga-bona nemlekből álló ingóságainak végrehajtási árverezése elrendeltetvén, ezen árverezés fo-ganatosítása végett határnap tűzített ki 1865. január hó 26-ik és február 16-ik napja dél-előtti és délutáni óráin N.-Almásan az uradalmi kastélyban, miről is a venni szándéko-zók azon hozzáadással értesítettek, hogy az első határnapon csak is a becs árban vagy azon felül, a második határnapon azonban a becs árón alól is az elárverezendő ingó-ágok a töb-bet ígérőnek készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Nemes Kolozsmegye id. törvényszékének nov. 3-án 1864 tartott üléséből.

## NEM HIVATALOS.

(308)

**GROSS KÁROLY** fogművész

(1 — 3)

utazásából Kolozsvárra visszaérkezvén, lakik a régi szállásán — tordauteczá-ban dr. Szabó-ház emelet. Naponként déltáni 2 — 5 óráig otthon találbató.

(283)

### Növényi

(6 — 24)

**Matico-befőcskendés (Injection) és Matleo-fokocskák (Capseln),**

párisi gyógyszerész **GRIMAUULT és TÁRSÁTÓL, rue de la Feuillade, 7 sz.**

B. 886. 12. 2. Új gyógyszer, a peruai Matico-fa leveleiből készítve, a magkömlés gyors és biztos gyógyítására, a belső részek megszorulása vagy meggyuladása nélkül. Dr. Ricord s a párisi orvosok nagyobb része minden más gyógyszerrel lemondtak e gyógyszer megjelenése óta. A befőcskendés a betegség keletkezésekor alkalmaztatik, a téhelyek pedig minden koros vagy avult esetekben használatnak, a melyek t. i. a copahü, cubebae és más érz alapon készült befőcskendések használatára nem akartak szűnni.

Raktár van az osztrák birodalom minden nagyobb városai gyógyszerházaiban.

Közlővált: **WOLFF J.** gyógyszerházaiban kapható.

(306)

13/12

(2 — 4)

A **december 21-kén** leendő nagy **pénzszorolására** Majnai-Frankfurt városának, melyen 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000 20,000 forintos nyeremények huzatnak, eredeti részlet sorsjegyek (nem igérvények) **5 o. é. frtjával**, játéktérvek és nyeremény-listák ingyen — kaphatók **DÖLL J. H.** nagykereskedő háza által Majnai-Frankfurtban.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74. sz.)

## Legújabb cs. k. kiv. szabadalmazott, kétszeresen tűzbiztos és betörés ellenes pénz- könyv- és okmány-pénztárak WIESE FRIGYESTŐL Bécsben.

Az alább lenyomott, a cseh kir. polit. intézet tanárkara által, említett cs. kir. kiválts. szabadalommal 1864, nov. 4-ről 522 sz. a. Prágában ellátott pénztáram fölül szorgalma-tos vizsgálat után adott véleményem szerint, azok

az eddig elért legnagyobb mérvű

biztosítást nyújtják tűz és betörés ellen. A midőn bátorodom e gyártmányomat a n. ér. közönségnek ajánlani, csak annyit teszek hozzá, hogy pénztáram ára az új szerkezet ál-tal nem emelkedett, s hogy küllő felszerelésükre, valamint eddig, úgy ezután is a leg-nagyobb szorgalom fog fordítottat, valamint kész vagyok minden a korábbi szerkezet sze-rint általam készített pénztárakat, aránylagos kárpótás mellett új szerkezettel ellátni, a mi által azoknak tűzbiztosága is hasonlólag meg fog kettőzteni.

## VÉLEMÉNY

bécsi WIESE FRIGYES ur

cs. kir. kiválts. szabadalommal ellátott úgynevezett kétszeresen tűzbiztos és betörés ellenes **pénztárai fölül.**

A csehkirályságbeli magas országos bizottmányának 1864 június 28-án kelt felszólí-tása következtében, elhatározá a cseh kir. polit. intézet tanárkara f. é. október 31-én és no-venber 7-én tartott ülésében, Wiese Frigyes urnak következő véleményét adni.

**Wiese Frigyes urnak** úgynevezett **kétszeresen tűzbiztos és betöréselle-nes pénztárai**, a melyekből az alólt bizottmány több példányt vett részletes vizsgálat alá, az által különböznek az eddigi pénztáraktól, hogy pénztár-ajtó belfelől nem létezők mozgó zárat, tehát az ajtónak kívülről befelől való áttörése sem szükséges, a mi által a meleg hatása tetemesen kevesebb.

Továbbá a pénztárak beljében, egy czélszerűleg alkalmazott tartóban, porrártott test létez, a melyből bizonyos hőmérsékletnél, a mely azonban még vonja maga után a pa-pir elszinesedését, viz. gőzölög ki. Ezen, épen a maga idejében fejlődő vgzőz által, a pénz-tárban levő fejt, beirt vagy benyomtatott papírok mindaddig megóvatnak az elszinesedé-sől, a mig egyáltalában még vizgöz fejlődik ki.

Vegytani szempontból igen czélszerűt a porrá tört test vá'asztása, s nem tekinthető soha a papírra vagy pénztárra néve ártalmasnak.

Egy, az alábbirt bizottmány egyik tagja jelenlétében Bécsben, a korábbi elv szerint hasonlólag szerkeztett tűzbiztos pénztárral megejtett összehasonlító tűzpróba azt eredményez-te, hogy hat órai szakadatlan kemény-tűz után a papírok az úgynevezett kétszeresen tűz-biztos pénztárban tökéletesen sértetlenül maradtak, mig a másik pénztárban elhamvadtak.

A pénztárakon alkalmazott biztonsági zárat részint a legújabb angol clubb-zárat mintája szerint készítették, részint combiólt Brahma-Clubb-zárat, s mind törő eszközök, mind utánzott kulcsok ellenében tökéletesen betörés-biztosoknak tekintetők.

A Wiese Frigyes ur által Bécsben készített, úgynevezett kétszeresen tűzbiztos és betörés-ellenes pénztárak tehát a legnagyobb eddig elért mérvben megfelelnek a bizottságnak tűz-és betörés ellen. (307) (1 — 1)

Prága, november 7-én, 1864.

(P. H.) Dr. Lumbe József s. k. igazgató.

**Balling Károly, s. k.**

A vegytan tanára.

**Kessels H., s. k.**

A géptani technologia tanára.

**Schmidt Gusztáv, s. k.**

A gépépítész tanára.

(297)

13/12

(2 — \*)

### A Galandférgyet (pántliká-gilisztát)

fájdalom nélkül 2 óra alatt elűzi **Dr. Bloch Bécsben**, Praterstrasse Nr. 42. Gyógy-szer utasítással küldetik. — Egyebet levelezés által.

(24)

Alóltirt ön magán valamint betegeknek sok év folytán tapasztalta, melyszert fog orvos **POPP J. G.** ur „**anatherin szájjvize**“ nem csak a szájj kellemetlen szaga ellen; ha-nem a fogak tisztasága és ép fenntartására is a legjobb szertl szolgál

Bécs, július 4-én 1863.

**SCHÄFFER ÁGOSTON** lovag,

orvos-tudor, és a bécsi orvosi-kar tagja

(11 — 12)